

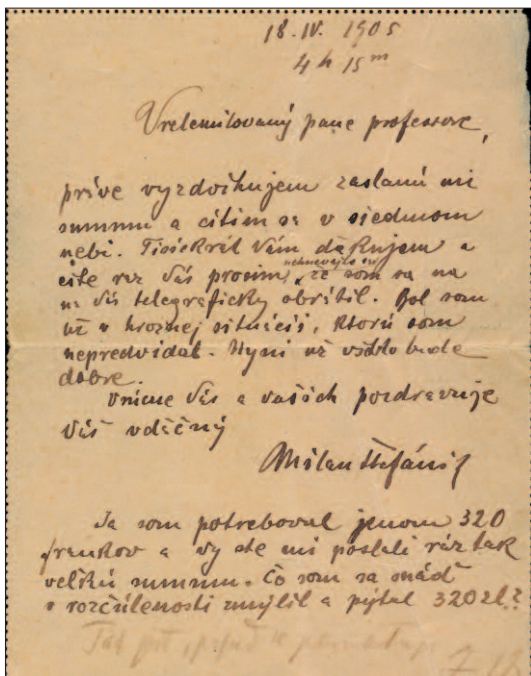
M. R. Štefánik – zasloužil se o stát

Ano, vím, ten zákon zněl jinak, ale měl znít takhle, jak to bylo stručně a jasně řečeno Národním shromážděním o TGM v roce 1930. Štefánik na svůj zákon čekal o šedesát let déle, z politických důvodů byl mnohomluvnější („MRŠ sa zaslúžil o vznik spoločného štátu Čechov a Slovákov“) a dnes, 95 let od jeho tragické smrti, jej už většinou vnímáme jako neživou postavu z historie, zasmušilého muže v čepici francouzského generála. A právě v našem oboru si o něm můžeme udělat lepší a barvitější představu – díky dopisům, které se leckdy dochovaly kvůli své (ve skutečnosti téměř bezcenné) frankatuře.

FRANTIŠEK BENEŠ

Nejde nám přitom o obálky nebo přední stranu celinových zálepek, ale o sdělení, která se v obálkách a na vnitřní straně zálepek dochovala. Ta, která vám dnes ukážu, představují Štefánika v jiném světle, jak ho zachytil Čapek v Hovorech s TGM, studenta z rodiny o dvanácti dětech, který přišel do Prahy z rodných Košarisek a ve velkém světě hledal pomoc a oporu. Masaryk mu dal při prvním setkání svůj zimník, básník (a prorektor Univerzity Karlovy) Jaroslav Vrchlický jej přijal do rodiny. Když potom čtyřřidvacetiletý MRŠ jako čerstvý doktor filosofie odejel do Paříže, aby naplnil sen stát se astronomem, poslal Vrchlickému a jeho manželce Ludmile (dceři spisovatelky Sofie Podlipské a neteři Karoliny Světlé) řadu dopisů, v nichž popisuje svou situaci, prosí o peníze – a děkuje za ně.

„Velemilovaný pane profesore, práve vyzdvihujem zaslanú mi summu a cítim sa v siedmom nebi. Tisíckrát Vám ďakujem a ešte raz Vás prosím nehnevajte sa, že som sa na Vás telegraficky obrátil. Bol som už v hroznej situácii, ktorú som nepredvídal. Nyní už všetko bude dobre. V úcte Vás a Vašich pozdravuje Váš vďačný Milan Štefánik. (PS) Ja som potreboval jenom 320 frankov a vy ste mi poslali ráz tak veľkú summu. Čo som sa snáď v rozčúlenosti zmyšľal a pýtal 320 zl.“ Pod textem je na okraji zálepky připsána jinou rukou poznámka (zřejmě Vrchlickým): „Tak jest...“ (a zbytek nečitelný).

Zatímco Vrchlickému psal spíše o hmotných otázkách – a slovensky, před Ludmilou rozebírá své duševní stavy, popisuje nejistotu a beznaděj, které tehdy pociťoval. Oslovoval ji „Matinko moja!“ a píše solidní češtinou: „Netrestejte mne, že jsem Vám tak pozdě psal. Kdybyste nahlédla do mé duše, jistě by jste mi to prominula. Chtěl jsem Vám poslat klidný dopis, proto jsem musel čekat na okamžik duševní rovnováhy. Matinko, napište mi aspoň tolik, že se na mne nehévejte. Vidíte, životní má dráha jest tak těžká a že rovně kráčím po ní, podporuje mne v tom jen vědomí, že několik upřímných srdc byje i pro mne. Po přátelských slovách Vašich toužím zvláště teď, kdy v cizím, chladném světě razit si musím cestu. Přijměte všichni vrocny můj pozdrav! Paříž 15. XII. 1904, M. Štefánik“

Dopisy pocházejí z bohatšího souboru korespondence, obsahujícího i delší Štefánikovy texty, více osvětlující jeho plány a rozpoložení. Jeví se v nich jako cílevědomý mladík, vyjadřující se sice poněkud přepjatě, což ale mohlo pramenit z jeho tehdejší nejistoty. V každém případě jde o jiný portrét, než jako ho známe

1. d. Národní

Milinko moje!

Nestěžujte mi, že jsem vám tak
pouze psal. Kdyby jste nahlédla do mé
duše, jistě by jste mi to prominula.
Chlét jsem vám poslal Rlidiuň dopis,
proto jsem musel čekat na okamžik
duševní rovnováhy.

Milinko, napište mi aspoň tolik,
že se ne mně nehneváte. Vidíte, život
mi ani dráha ješ tak sčítá a že rovně
kráčí po mí, podporuje mně v tom je
vědouní, že několik nepřimných sode
byje i pro mně. Po přátelechých

slovách Vašich touřim zvláště teď,
kdy v cizíne, chladném světě varit
si musím cestu.

Přijmite všichni stoucný můj
pozdrav!

Páří 15. XII. 1904.

Štěpán

(kde ho přijal car), Francii a přes Japonsko znovu v Rusku, to už ve své strmé vojenské dráze hodně pokročil - z vojína odvedeného v roce 1912 byl za pár let francouzským generálem a čs. ministrem vojenství. Později se rozšířilo výstižné rčení, že „Co Masaryk myslí, Beneš řekne a Štěpánik vykoná“. Poslední misí byla účast na vytváření čs. domobrany v Itálii počátkem roku 1919 - a pak konečně domů, do Československa, státu, na jehož vzniku měl tak veliký podíl. 4. května však pád jeho letadla, italského dvouplošniku Caproni u vesnice Vajnory u Bratislavy. Tragédii nám připomínají fotopohlednice s výstižnými popisky...

z poštovních známek a vzpomínek legionářů, O dekádu později byl z MRŠ hotový muž, úspěšný vědec a současně bojovník, přes špatný zdravotní stav odhodlaný nasadit svůj život za vznik svobodného československého státu. Tato jeho pozdější dráha je vcelku známá - bojový a průzkumný letec, poručík napomáhající formování čs. oddílů ve Francii, major s diplomatickým posláním České národní rady v Itálii (získal pro čs. věc manželku krále), Rumunsku, Rusku

Oba vyobrazené dopisy i pohlednice budou nabídnuty v listopadové aukci Profil jako položky 744-6. Mám samozřejmě radost, že tento zdroj nám umožňuje představit čtenářům Filatelie tak neobvyklé materiály. Dokladů k životu jednoho z nejvýznamnějších zakladatelů našeho moderního státu, o němž – stejně jako TGM o Benešovi – lze plným právem říci „Bez Štefánika by republiky nebylo“, se nedochovalo mnoho. O to je tahle příležitost nahlédnout na osobu MRŠ z jiného, než oficiálního úhlu, vzácnější. ■